

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства



Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітні програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європейстика» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»

спеціалізація

вид дисципліни : за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченю радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна 20.06. 2019 року, протокол №15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

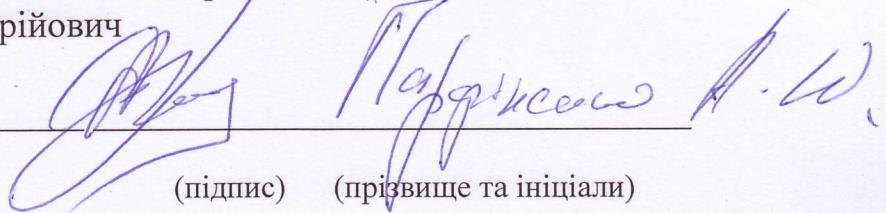
Лиман Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна

Парфіненко Анатолій Юрійович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від 19 червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри кандидат історичних наук, доцент
Парфіненко Анатолій Юрійович

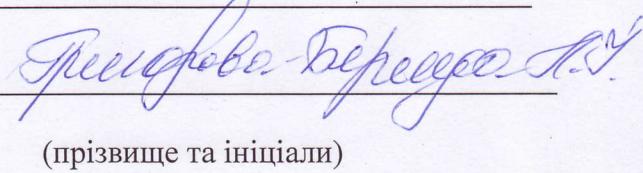


(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “19” червня 2019 року № 11

Голова методичної комісії



(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародно-політичне регіонознавство» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки освітнього ступеню «магістр»

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітніх програм «Міжнародні відносини та регіональні студії» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення студентами історії формування та особливостей сучасного стану регіональних підсистем (РПС) міжнародних відносин, комплексу ключових проблем і тенденцій їх розвитку та взаємодії в сучасній системі міжнародних відносин, головних напрямків регіонального розвитку та регіональної політики, проблем та особливостей управління як на регіональному, так і на національному рівні.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Міжнародно-політичне регіонознавство» :

- вивчення особливостей процесів сучасної регіоналізації, етапів формування РПС системи міжнародних відносин;
- розуміння ролі, місця і функцій РПС в сучасній системі міжнародних відносин;
- осмислення складного процесу взаємовпливу глобалізації і регіоналізації;
- аналіз теоретичних і практичних проблем регіоналізації та інтеграції;
- дослідження головних напрямів міжнародної діяльності політичних еліт, партій, угруповань регіонів світу;
- вивчення особливостей регіональної політики України, її участі в інтеграційних процесах сучасності;
- формування на основі сучасних методологічних підходів навичок самостійного політичного аналізу регіональних проблем;
- вироблення установки індивідуально-особистісної поведінки в конкретній ситуації, що склалася в регіоні.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин; ключові напрями дискусій та аргументацію у науковій літературі щодо функціонування РПС міжнародних відносин; особливості формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин; основні етапи та історичні форми розвитку інтеграційних процесів в різних регіонах світу; умови становлення сучасного стану РПС системи міжнародних відносин; ключові принципи реалізації зовнішньої політики в РПС міжнародних відносин провідних держав та регіональних утворень; процеси формування і реалізації зовнішньої політики України у сфері світових і регіональних міжнародних відносин; основні етапи створення, еволюції, принципи функціонування та взаємодії провідних міжнародних регіональних організацій.

вміти: розробляти стратегії зовнішньополітичної діяльності регіональних держав та регіональних утворень за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу; знаходити спільні риси та особливості еволюції та сучасного стану РПС міжнародних відносин; самостійно аналізувати процеси регіональної взаємодії та інтеграції; класифіковати та робити порівняльний аналіз щодо історичного розвитку державних та регіональних утворень; організовувати заходи, що сприяють покращенню міжнародного іміджу держави на підставі вивчення та оцінки міжнародної ситуації, світового досвіду, використовуючи методи статистичного та кореляційно-регресивного аналізу; оцінювати ефективність форм і методів діяльності регіональних утворень за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу; виявляти, систематизувати та порівнювати історичні тенденції та моделі становлення РПС міжнародних відносин; оцінювати напрями, форми та міру впливу РПС на сучасну систему міжнародних відносин.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	

30 год.	
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
75 год.	
Індивідуальні завдання	
KP 15 год.	

Спеціальні (фахові) компетентності

1. Поглиблені знання про природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних факторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.
2. Розуміння сутності процесів глобалізації та їх впливу на міжнародні відносини.
3. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
4. Поглибленні знання про теоретичні та прикладні дослідження міжнародних відносин і світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.
5. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, працювати в рамках міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва, працювати з дипломатичними та міжнародними документами.
6. Поглиблені знання про організацію та функціонування Європейського Союзу, розуміння сучасних європейських інтеграційних процесів та місця в них України.
7. Розуміння особливостей розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.
8. Здатність виробляти підходи до розв'язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики (зокрема, міжнародних та внутрішньодержавних конфліктів).
9. Володіння іноземними мовами на професійному рівні, виконання усного та письмового перекладу з фахової тематики міжнародних відносин.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні проблеми та аспекти міжнародно-політичного регіонознавства

Тема 1. Міжнародно-політичне регіонознавство як навчальна дисципліна та напрям наукової діяльності

Проблема інституціоналізації та самоназви міжнародно-політичного регіоноведения. Фактори, що впливають на інституціоналізацію країнознавства-регіонознавства. Різні темпи розвитку країнознавчих-регіонознавчих досліджень на Заході, в СРСР і на пострадянському просторі. «Холодна війна» та країнознавчі-регіонознавчі студії. «Area studies» як міждисциплінарна галузь зарубіжних наукових досліджень географічних, національних та культурних регіонів в другій половині 1940-1990-і рр. Критика традиційних «Area studies» після закінчення «холодної війни». Д. Фаземен. Р. Бейтс. Розвиток регіонознавства в умовах глобалізації та транснаціоналізації світового господарства. Нові наукові й освітні програми регіонознавства. «Regional studies» як тренд міжнародного дипломатичної й

бізнес-освіти, навчальних стажувань та наукових досліджень. Трактування С. Хенсона, Б. Бьюзана, Б. Хеттне, Ф. Сёдербаума, Л. Фосетта. Країнознавчі-регіонознавчі дослідження в СРСР і на пострадянському просторі. М. Баранський та становлення комплексного географічного країнознавства. Концепція культурно-образного країнознавства в пострадянському географічному країнознавчому дискурсі. Міжнародно-політичні країнознавчі-регіонознавчі дослідження в Україні. Концепція безлічі структур суспільного життя країни Б. Яценка та В. Бабарицької. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин. Вплив країнознавства і регіонознавства на міжнародно-політичні науки. Міжнародна асоціація регіональної науки. Асоціація регіональних досліджень. Міждисциплінарність міжнародного країно-регіонознавства. Культурно-цивілізаційні, геоекономічні, геополітичні пріоритети міжнародних країно-регіонознавчих досліджень. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства як комплексної навчальної та наукової дисципліни. Регіональні політичні угруповання, країни та їх регіони як суб'єкти міжнародних відносин і глобальної конкуренції.

Тема 2. Регіональний структурний рівень системи міжнародних відносин

Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин. Процеси глобальної регіоналізації в умовах постбіополярного світу. Ключові особливості постбіополярного світу - глобальна військово-політична монополярність, поліцентризм економічного і дипломатичного просторів. Регіон як підсистема міжнародних відносин. Регіональна взаємодія. Поняття конструктивного і деструктивного зовнішнього втручання та його вплив на формування регіональних комплексів. Ослаблення вертикальних зв'язків і підвищення ролі регіонів у міжнародних відносинах постбіополярного світу. Регіоналізація як одна з провідних системоутворюючих тенденцій світового розвитку. Проблема визначення поняття «регіон». Економічне, політологічне, геополітичне, адміністративно-правове, культурологічне, філософське тлумачення поняття «регіон». Регіон як територіальна система. Трактування поняття «регіон» в працях Б. Бьюзана, Б. Хеттне, Дж. Ная, К. Дойча. Поняття «регіон» в нормативно-правовій базі. Критерії визначення регіону. Регіон і сфера міжнародних відносин. Проблема визначення просторових кордонів регіону. Класифікація і типологія регіонів. Макрорегіони, мезорегіони, мікрорегіони. Поняття субрегіон. «Ключові», «проміжні», «периферійні» регіони в концепції Б. Хеттне. Міжнародний регіон як цілісний суспільний феномен. Поняття «міжнародний політичний регіон». Міжнародні політичні регіони як продукт міжнародних взаємодій. Відносна самостійність міжнародного політичного регіону як підсистеми міждержавних відносин. Вплив інтеграції міжнародних регіонів на зовнішню політику держав. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях. Транснаціональні та транскордонні міжнародні регіони. Причини створення міжнародних регіональних політичних угруповань. Структура

регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах. Поняття «регіональна держава», «регіональний гегемон» або «протогегемон». Ознаки регіонального гегемону. Види регіональних порядків (однополярний, біполярний, багатополярний, концерт, неструктуртований регіон). Зовнішні держави й «держави-парії» як частина регіональної системи. Системний підхід при аналізі регіональних аспектів міжнародних відносин. Регіональна інтеграція та дезінтеграція як дві закономірності функціонування світової системи.

Тема 3. Глобалізація і регіоналізація

Актуальність вивчення регіонознавства. Дві тенденції: глобалізація і регіоналізація. Глобалізаційні і регіоналізаційні процеси на різних етапах історичного розвитку. Держави, імперії та регіони Стародавнього світу. Феодальна роздробленість і централізація в Середні віки. Священна Римська імперія і папство як два центри прийняття глобальних рішень. Абсолютизм, колоніалізм і національно-визвольний рух Нового часу. Роль держав і транснаціональних структур у процесах підготовки глобалізації. Спроби створення всесвітньої монархії Наполеоном. Періоди «першої» і «другої» глобалізації. Сутність сучасної глобалізації. Ліквідація глобального політичного розколу і завершення створення світової господарської системи. Залучення до процесів глобалізації посткомуністичних держав. Становлення нового типу світосприйняття. Глобалізація як фактор переростання традиційних міжнародних відносин на світову політику. Основні концепції глобалізації в трактуванні Я. Шолта. Економічний, політичний і соціокультурний аспекти глобалізації. Конструкції глобального світу. Проблеми, що породжуються глобалізацією. Протестні рухи антиглобалістів та альтерглобалістів. Глобалізація як фактор ослаблення суверенних держав і національних економік. Глобалізація та ефект «консервації відсталості». «Ізгої глобалізації». Соціально-економічні, політичні і культурні наслідки глобалізації для регіонів світу. Проект регіональної інтеграції як альтернатива глобалізації. Регіоналізація як закономірний наслідок глобалізації. Поняття регіоналізації. Регіонотворчі чинники. Держави і неурядові структури як рушійні сили регіоналізації. Підходи до аналізу феномена регіоналізації. Проблема національної та регіональної ідентичності в умовах глобалізації. Різновиди національної ідентичності. Регіональна ідентичність в багатонаціональних, поліконфесіональних країнах і федераційних державах. Актуалізація регіональної ідентичності в епоху глобалізації. Регіоналізація та регіоналізм. Поняття «новий регіоналізм». Теоретичні підходи до аналізу феномена регіоналізації. Державно-центральні школи регіоналізму. Школи «когнітивного регіоналізму». Сучасні геополітичні моделі регіоналізації. (Європейська, американська, східна моделі регіоналізації). Геополітична та економічна регіоналізація. Formи регіональної економічної і політичної інтеграції.

Тема 4. Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

Історичні форми європейської інтеграції. Регіони Європи у Давнину. Роль античних державних утворень Європи у формуванні регіональних міжнародних відносин. Грецькі поліси. Велика грецька колонізація VIII-V ст. до н.е. Римська імперія та поширення в Західній, Центральній і Південно-Східній Європі загальної системи управління, римського права, латинської мови, єдиної транспортної інфраструктури. Регіональний і міжрегіональний поділ праці в античній Європі та Візантійській імперії. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в середньовічній Європі. Роль християнства в ментальному згуртуванні територій регіону. Римська державна традиція і створення імперії Карла Великого. Священна Римська імперія німецької нації. Християнська церква як транснаціональна сила в середньовічній Європі. Наслідки поділу західної і східної Церков. Значення Хрестових походів в усвідомленні європейцями спільнот релігійних, культурних, ментальних цілей. Створення великих національних держав в Західній Європі й ослаблення в XIV-XV ст. транснаціональних структур. Інтеграційні та дезінтеграційні наслідки Реформації. Роль династичних шлюбів в створенні регіональних політичних об'єднань в XIV-XVII ст. Форми європейської інтеграції Нового часу. Військово-політичні союзи в епоху Вестфальської системи міжнародних відносин. Спроби створення європейської та всесвітньої імперії Наполеоном. Військовополітичні союзи в епоху Віденської системи міжнародних відносин. Зростання ролі транснаціональних корпорацій. Поглиблення ментального, ідеологічного, військово-політичного, економічного розколу Європи після Першої світової війни. Р. Н. Куденхове-Калергі та створення Пан'європейського союзу. Інтеграційні ініціативи Франції у міжвоєнний період. Вплив Великої депресії 30-х років і Другої світової війни на ідеї європейської інтеграції. Початковий етап західноєвропейської інтеграції. План Маршала. Дюнкерський союзний договір. Західний Союз. НАТО. План Р. Шумана. Європейське об'єднання вугілля і сталі. Римські угоди 1957 р. Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 70-ті роки. Європейське економічне співтовариство. Європейська асоціація вільної торгівлі. Зона вільної торгівлі. Європарламент. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 40-х - 80-ті роки. Рада економічної взаємодопомоги. Організація Варшавського договору. Західна Європа на шляху до Європейського Союзу в 1980-х - початку 1990-х рр. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз". Розпад ОВД та РЕВ. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзіт 2016. Європейська регіональна інтеграція і НАТО. Західноєвропейська інтеграція як новий тип міжнародних відносин. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі. СНГ. Союз Росії та Білорусі. ЄвразЕС. ЄАЕС.

Тема 5. Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті

Державні утворення й процеси регіоналізації у доколумбовій Америці. Великі географічні відкриття й процеси регіоналізації Америки у

колоніальний період. Іспанська та Португальська колоніальні імперії. Перші договори в Тордесільясі (1494) та Сарагосі (1529) про розподіл світу на сфери впливу та їхні міжнародні наслідки. Основні риси європейської колонізації Північної Америки. Боротьба європейських метрополій в Америці. Американська революція та створення США. Інтеграційні й дезінтеграційні процеси в Америці в кінці XVIII – першій половині ХХ ст. Проголошення незалежних держав Латинської Америки. Вплив на міждержавні відносини країн Латинської Америки колоніального минулого. «Доктрина Монро». Шляхи реалізації «Доктрини Монро» та створення першої регіональної політичної організації Америки – Панамериканського союзу. Встановлення гегемонії США у Західній півкулі. Транснаціональні проекти. Наслідки Першої світової війни та Великої депресії для процесів регіоналізації на Американському континенті. Ставлення латіноамериканських держав до «політики сили» з боку США. «Політика доброго сусіда» США за часів адміністрації Ф. Рузельта. Боротьба європейських країн та США за вплив на країни регіону напередодні та під час Другої світової війни. Військова інтеграція країн Америки. Міжамериканська рада оборони (1942). Міжамериканський договір «Про оборону Західної півкулі» (1947). Створення та діяльність Організації американських держав (1948). Особливості регіональної взаємодії в епоху Холодної війни. Військові диктатури. Радикалізація політичних рухів. Нерегіональні виклики. Андське співтовариство націй (1969). Спільнота КАРИКОМ (1973). Ослаблення міжамериканські зв'язків в 1970-ті рр. Політична та економічна взаємодія в Західній півкулі в 1980-1990-і роки й активізація регіональних інтеграційних процесів. Контадорська група (1983). «Група Rio» (1986). «Ініціатива для Америки» Дж. Буша (1990). Створення та основні напрямки діяльності МЕРКОСУР. Угоди США про перехід до вільної торгівлі з субрегіональними об'єднаннями - КАРИКОМ, Системою Центральноамериканської інтеграції (СЦАІ), Андським пактом, МЕРКОСУР (1991). Іberoамериканське співробітництво країн Латинської Америки, Іспанії та Португалії. Проекти міжрегіональної взаємодії ЄС - МЕРКОСУР. Роль північноамериканських та європейських ТНК в регіоні. Інтеграція північноамериканських держав. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). НАФТА та економічне зростання Мексики. Проект загальноамериканської зони вільної торгівлі (ФТТА / АЛКА). Причини регіональної напруженості. Політика адміністрації Д. Трампа і перспективи подальшої політичної регіоналізації Америки.

Тема 6. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Стародавньому світі. Імперії та держави Стародавнього Сходу. Створення єдиних законів, ринкових відносин, інфраструктури, грошових систем в Єгипті, Ассирії, Персідській державі. Завоювання Олександра Македонського. Регіональні процеси в епоху еллінізму. Завоювання Римом територій Північної Африки, Близького і Середнього Сходу. Середземноморська підсистема міжнародних

відносин доби античності. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в Середні віки. Візантійська імперія як фактор політичної регіоналізації. Арабські завоювання. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Арабському Халіфаті. Єгипетсько-Сирійський султанат і його боротьба з державами хрестоносців. Середземноморська зона торгівлі в Середні віки. Османська імперія в міжнародних політичних відносинах Середніх віків та Нового часу. Епоха колоніальних захоплень європейцями Африки та Азії. Колоніальні імперії. Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки в роки Першої та Другої світової війни й у міжвоєнний період. Мандатна система. Підмандатні території. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав. Військово-політичні організації регіону (СЕАТО, СЕНТО). Арабо-ізраїльські конфлікти та їх вплив на регіональні процеси. Інтеграційні процеси в арабському світі другої половини ХХ ст. (ОАР, Хашимітська Арабська федерація та ін.) Панарабська та ісламська моделі регіональної інтеграції. Організація ісламської конференції. Вплив «Холодної війни» на інтеграційні та дезінтеграційні регіональні процеси. Втручання наддержав як позарегіональних акторів. Зростання активності західноєвропейських держав та США у регіоні у постбіполярний період. «Арабська весна» та її вплив на близькосхідну підсистему міжнародних відносин. Проблема близькосхідного врегулювання на сучасному етапі. Держави Середнього Сходу в міжнародних відносинах другої половини ХХ ст. Зовнішня політика Туреччини й сучасний пантюркізм. Курдська проблема як фактор регіональної дезінтеграції. Зовнішня політика Ірану і підтримка їм шайтських політичних рухів. Проблема ядерних досліджень в Ірані в світовій і регіональній політиці. Конфлікт в Афганістані як дестабілізуючий фактор в регіональній підсистемі міжнародних відносин. Процес деколонізації Африки й формування ідей панафриканізму. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958). Ідеї створення наддержави – Сполучених Штатів Африки в 1960-х рр. Створення та основні напрямки діяльності Організації африканської єдності (ОАЄ). Торгово-економічні регіональні об'єднання Африки. Збройні конфлікти в Африці та миротворчі зусилля ООН. Демографічний фактор і фактор міграції. Взаємодія регіональних об'єднань Африки з ЄС, США, Китаєм.

Тема 7. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР

Перші цивілізації Східної та Південної Азії й активізація міграційних процесів. Стародавні держави регіону. Інтеграційні процеси в стародавньому Китаї та Індії. Поширення буддизму та його роль в ментальному згуртуванні територій регіону. Держави Східної та Південної Азії у Середні віки. Арабські завоювання та процеси ісламізації у Південній Азії. Роль ісламу в самоідентифікації народів регіону. Монгольська держава й завоювання Китаю. Імперія Великих Моголів. Імперія Мін. Імперія Цін. Завоювання європейцями країн Південної та Східної Азії. Інтеграційні процеси в колоніальних імперіях. Суперництво між великими державами у країнах Сходу. Підсилення Японії. Регіональні політичні процеси в Азії й

Версальсько-Вашингтонська система. Нова розстановка політичних сил в регіоні після Другої світової війни. Загальна характеристика та фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині ХХ – на початку ХХІ ст. Утвердження нових незалежних держав Південної і Південно-Східної Азії. Індо-пакистанські конфлікти і проблеми безпеки в Південній Азії. Індо-китайські відносини: від військового протистояння до мирної співпраці. «Проблема Тибету». Ядерний фактор у міжнародних відносинах регіону. Роль в зміщенні регіональної взаємодії Асоціації регіонального співробітництва країн Південної Азії (СААРК). Рух непрієднання та держави регіону. Вплив на регіональні міжнародні відносини Корейської війни, війни в Індокитаї, радянсько-китайського, китайсько-японського протистояння, стратегічного співробітництва Японії та США. Створення та еволюція АСЕАН. Створення та діяльність АТЕС. Основні параметри регіональної політики Австралії та Нової Зеландії. Підсумки розпаду біполярної системи для посилення конкурентоспроможності регіону на світовій арені. Вплив азіатської кризи на інтеграційні процеси в АТР. «Економічна дипломатія» як ключова особливість зовнішньої політики Японії. Проблема «північних територій» і питання про мирний договір в регіональних політичних відносинах Японії і Росії. Позиції Росії в АТР. Ескалація протистояння і шляхи врегулювання ситуації на Корейському півострові. Ядерна програма КНДР і проблеми регіональної та глобальної безпеки. Роль Китаю в сучасних міжнародних відносинах регіону. Перетворення Китаю на економічного лідера регіону. Тайванська проблема в системі азійсько-тихоокеанських міждержавних відносин. Шанхайська декларація 1996 р. Основні напрямки регіонального співробітництва в рамках ШОС. Політичні та економічні інтереси США в регіоні. Боротьба за глобальне лідерство між КНР і США.

Розділ 2. Міжнародна діяльність політичних еліт, партій, угруповань регіонів світу

Тема 8. Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи.

Поняття «політична еліта», її місце в суспільстві. Проблема ідентифікації еліти як базове питання при дослідженні структур влади. Політична еліта як центр і сила, що організує політично активну частину населення. Політична еліта і політичний режим, соціальний лад, державне правління на різних етапах історичного розвитку. Фактори, що впливають на формування еліт, її якісний і кількісний склад, систему її взаємозв'язку з суспільством. Особливості взаємодії політичної еліти з іншою частиною суспільства. Протистояння політичних еліт між собою на перехідних етапах суспільного розвитку. Структура політичної еліти. Функції політичних еліт (стратегічна, комунікативна, організаторська, інтеграційна). Міжнародна діяльність політичних еліт і регіоналізація. Поняття міжнародної

регіональної еліти. Міжнародна регіональна еліта як важливий елемент формування міжнародного регіону. Національно-етнична ідентичність еліт та процеси глобалізації. Регіональна та глобальна еліта. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи в античну епоху. Аристократія. Патриції. Родова, придворна, військова знать. Політичні погляди еліти грецьких полісів, Македонії, Римської держави. Доктрини еліт античних держав щодо інтеграційних процесів. Міжнародна діяльність політичних європейських еліт епохи Середньовіччя. Феодальна ієрархія. Протиріччя феодальної аристократії, міського патриціату, королівської влади, папства. Роль Церкви і лицарської ідеології в процесі формування еліти середньовічної Європи та її зовнішньopolітичних доктрин. Лицарство як міжнародний військовий союз. Доктрини християнської єдності. *Republica Christiana*. Соціально-політичні зміни в Європі в епоху раннього Нового часу. Нове дворянство і буржуазія. Зовнішньopolітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу. Європейські революції XVI-XIX ст. і прихід буржуазії до влади. Зовнішньopolітичні доктрини європейських правлячих кіл в XIX - першій половині XX ст. Радянська партійна еліта та її зовнішньopolітична ідеологія. Партійна еліта комуністичних країн Центрально-Східної Європи та її діяльність в регіональних організаціях. Доктрини пролетарського інтернаціоналізму. Зовнішньopolітичні інтереси еліт країн Західної Європи в другій половині XX ст. Представники політичних еліт сучасної Європи. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору. Протиріччя та загальні регіональні інтереси політичних еліт країн Європи. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації.

Тема 9. Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону.

Політичні еліти доколумбової Америки. Правителі, знать, жерці, рабовласники держав майя, ацтеків, інків. Великі географічні відкриття і створення колоніальної адміністрації Нового світу. Формування колоніальних політичних еліт. Колоніальна аристократія. Зовнішньopolітичні доктрини колоніальних політичних еліт Америки XVI-XVIII ст. Посилення протиріч між політичними елітами колоній і метрополій. Американська революція та етапи формування політичних еліт США. Зовнішньopolітична діяльність еліт США, Канади і Латинської Америки в XIX ст. Проголошення незалежності латиноамериканських колоній Іспанії і Португалії та роль в цьому місцевих еліт. Зростання протиріч всередині політичної еліти США. Боротьба планктаторів Півдня з підприємцями Півночі і Громадянська війна 1861-1865 рр. в США. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст. Зростання зовнішньopolітичної активності американської фінансової олігархії та промислових корпорацій. Створення ТНК. Військові диктатури і протиріччя всередині політичних еліт латиноамериканських країн. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт диктаторських та

демократичних країн. Міграційні процеси та їх вплив на етнічний склад еліт регіону після Другої світової війни. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт країн Американського регіону в другій половині ХХ ст. Зміни в політичній системі і зовнішньополітичних доктринах політичних еліт латиноамериканських країн. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США. Роль еліт США, Канади і латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації. «Конфлікт еліт» США через політику адміністрації Д. Трампа в питаннях про умови участі країни в региональних й позарегіональних організаціях.

Тема 10. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки.

Процес формування політичних еліт на Стародавньому Сході. Форми державного правління та структура державної влади на Стародавньому Сході. Особливості зовнішньої політики правителів держав Межиріччя, Єгипту, Ассирії, Персії. Зовнішньополітична діяльність еліт елліністичних держав Сходу і Африки. Римські завоювання і зміни в складі регіональних еліт. Політична діяльність еліт Близького і Середнього Сходу та Африки в епоху Візантійської імперії. Арабські завоювання й етно-конфесійні зміни в складі регіональних еліт Арабського халіфату. Зовнішньополітичні інтереси і діяльність еліт Османської імперії. Загострення протиріч всередині еліт Османської імперії та дезінтеграційні процеси в регіоні в XVIII- на початку ХХ ст. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної адміністрації в Африці, на Близькому і Середньому Сході. Європейська колоніальна еліта регіону. Процеси деколонізації на Близькому і Середньому Сході й в Африці та діяльність місцевих еліт. Посилення старих та формування нових еліт регіону. Вплив «Холодної війни» на зовнішньополітичні приоритети еліт та форми організації державної влади в країнах регіону. Особливості складу політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Протистояння еліт за конфесійними, ідеологічними, національними ознаками. Фінансові та економічні інтереси нових політичних еліт регіону. Внутрішні та позарегіональні фактори у змінах режимів та політичних еліт. Шляхи збагачення й зростання політичного впливу еліт регіону. Політичні еліти регіону на ринку сировини, озброєнь та високих технологій. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму. Форми взаємодії еліт регіону й пошук спільних форм політичної та економічної співпраці у постбіполярний період. Політична, економічна, фінансова активність політичних еліт регіону за його межами.

Тема 11. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР

Особливості формування політичних еліт в Стародавній Індії та Китаї. Вплив на морально-етичний кодекс політичних еліт Азії конфуціанства, індуїзму, буддизму. Доктрини брахманів, Конфуція, Будди про

взаємовідносини влади і народу. Політичні еліти Азії в Середні віки. Процеси зміни й асиміляції політичних еліт в зв'язку з завоюваннями арабів, монголів, маньчжурів. Кодекс самураїв. Політичні еліти країн Азії в процесах взаємодії Сходу і Заходу епохи Нового часу. Форми взаємин європейської колоніальної адміністрації з політичними елітами країн Азії. Посилення економічного і політичного впливу місцевих еліт в першій половині ХХ ст. Боротьба політичних еліт країн Азії за національне визволення. Холодна війна і проблема вибору вектора регіонального і позарегіональними співпраці азіатських політичних еліт. Монархічні держави Азії та їх правлячі династії. Зміна форм державного правління та політичних еліт. Процес формування і склад комуністичних еліт КНР, ДРВ (СРВ), КНДР, Камбоджи. П'ять поколінь політичної еліти КНР. Генезис сучасної політичної еліти Китаю. Зміна пріоритетів політичних еліт провідних країн Азії в умовах постбіполлярного світу. Демократизація політичних режимів Азії. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі. Основні суперечності міжнародних регіональних еліт на регіональному і глобальному рівні.

Тема 12. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн

Класифікація партійних систем і політичних партій. Загальнонаціональні та регіональні політичні партії. Фактори виникнення, та програми регіональних партій країн сучасного світу. Особливості регіональних партій Європи. Типологізация регіональних рухів (федералісти, автономісти, сепаратисти). Функції, специфіка і види регіоналістських політичних рухів. Класифікація і політичні пріоритети регіональних політичних партій (ліві, праві, консервативні, ліберальні, легальні, напівлегальні, нелегальні). Гострота регіональних проблем як фактор формування і меджу і популярності регіональних партій і рухів. Мікрорегіони як учасники міжнародних відносин: зарубіжний досвід. Проекти мікрорегіоналізації Європи. Концепція «Європа регіонів». Її помирковані та радикальні трактування. Правові аспекти, напрями, форми міжнародного співробітництва регіонів. Створення та основні напрямки діяльності Асамблеї європейських регіонів. «Декларація Асамблеї європейських регіонів». Європейська «Хартія регіоналізму». Європейські регіони як важливий інструмент європейської інтеграції та децентралізації влади. Статус Комітету регіонів ЄС та його основні функції. Євроскептицизм як різновид європейського регіоналізму. Погляди і організаційні структури євроскептиків. Критика перспектив створення єдиної європейської держави. Концепції євроскептиків. Британська національна партія. Партия незалежності Сполученого Королівства. «Рух за Францію». Національний фронт Франції. Іспанська Альтернатива. Іспанський Католицький рух. Партиї та рухи іспанських регіонів (Кatalонії, Галісії, Басконії). Італійські ліги. Національний Альянс (Італія). Фламандський блок і Валлонська Партия реформ і свободи (Бельгія). Причини феномену «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС (Німеччина). Участь регіональних партій в регіональних

виборах. Атлантична (англо-саксонська) та європейська моделі регіональних виборів. Особливості регіональних виборів й електоральної поведінки населення. Региональные референдумы. Макрорегиональний рівень міжнародної діяльності регіональних партій.

Тема 13. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу

Міжнародна організована злочинність у Давнину. Діяльність банд грабіжників на Великому шовковому шляху. Піратство і боротьба з ним стародавніх держав. Рівень організованої злочинності в Середні віки. Захист від групових злочинів в судебниках («Правдах») нових варварських держав. «Симонія» і критика організованих фінансових зловживань в католицькій церкві. Клюнійский та єретичні рухи як форма протидії організований злочинності в католицькій Церкві. Єресі в Візантійській імперії. Піратство в Середні віки і Новий час. Регіональний і глобальний рівні піратства. Спроби держав поставити піратство під контроль у воєнний час. Капери, корсари, флібустьери. Френсіс Дрейк. Чжен Iсао. Організована злочинна діяльність Британської Ост-Індської компанії. Торгівля опіумом та Опіумні війни. Основні етапи міжнародної діяльності організованої злочинності в ХХ ст. Сучасна організована злочинність: визначення та напрямки міжнародної діяльності в епоху глобалізації. Транснаціональні злочинні організації. Обсяги грошових оборотів транснаціональних злочинних організацій та їхні політичні проекти на національному, регіональному, глобальному рівнях. Проникнення організованої злочинності в міжнародні політичні структури, вплив на прийняття стратегічних рішень. Політичні викриття представників і ставленників оргзлочинності в державних і транснаціональних структурах. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Європи. Італійська організована злочинність (Коза ностра, Каморра, Ндрангета, Сакра Корона Уніта). Організована злочинність країн Західної Європи (Корсиканський Союз, британські Ярді, Клеркенуельський синдикат). Організована злочинність країн Південно-Східної Європи та СНД. Організована злочинність в США. Ознаки та моделі американської організованої злочинності. Роль бутлегерства в становленні організованої злочинності США. Представники організованої злочинності США у виконавчих та законодавчих органах країни й міжнародних організаціях. Міжнародна діяльність організованої злочинності Латинської Америки. Кокаїновий наркотрафік. Зміни в національних законодавствах під впливом організованих злочинних угрупувань. Діяльність колумбійських і мексиканських наркокартелів (Медельїнський, Калійський, Хуареса, Сіналоа, Лос Сетас). Кримінальна і політична діяльність Пабло Ескобара. «Мара Сальватруча». Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Азії. Японська якудза. Китайські тріади. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Африки. Нігерійська наркомафія. Кенійські Мунгікі. Кенійське та сомалійське піратство.

Тема 14. Регіональні політичні конфлікти

Поняття конфлікт, регіональний конфлікт, регіональний політичний конфлікт. Конфлікт як зіткнення інтересів сторін. Учасники конфлікту. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час. Особливості політичних та етнічних конфліктів в регіонах у ХХ – на початку ХХІ ст. Базові причини регіональних політичних конфліктів. Вплив на хід і врегулювання міжнародно-політичних конфліктів сучасної системи міжнародних відносин. Регіоналізм як політичний рух. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Форми регіоналізму: поміркований, радикальний, екстремістський (сепаратизм). Націоналізм та його типи. Націонал-сепаратизм та форми прояву. Політичний екстремізм. Проблема тероризму. Предмет та сутність регіонального політичного конфлікту. Загальна характеристика і типологізація регіональних політичних конфліктів сучасності. Державно-правові конфлікти. Конфлікт політичних культур. Види регіональних політичних конфліктів: горизонтальні, вертикальні (міжнародно-політичні та внутрішні конфлікти). Міжетнічні та міжрелігійні конфлікти. Етнонаціональний конфлікт і тероризм в сучасному світі (ETA, Робоча партія Курдистану, Тигри звільнення Таміл-Іlamу, IPA). Релігійно-політичний конфлікт (Близький Схід, Ірландія, Індія). Економічні та політичні конфлікти в регіонах і між регіонами (Каталонія). Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів в світі. Іслам і міжнародний тероризм. Ісламські екстремістські організації. Ваххабізм. ІДІЛ. Етнонаціональні та політичні конфлікти на пострадянському просторі. Управління регіональним конфліктом. Роль «третьої сторони» у врегулюванні міжнародно-політичного конфлікту. Основні механізми врегулювання сучасних конфліктів. Дипломатичні методи. Гуманітарні операції. Миротворчі операції. Інформаційний, правової та військовий елементи в сучасних механізмах врегулювання конфліктів.

Тема 15. Україна в інтеграційних процесах сучасності

Регіональний рівень системи міжнародних відносин та Україна. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації. Українські національні інтереси та їх забезпечення у вітчизняній міжнародній діяльності. Правові засади зовнішньої політики незалежної України. Інтереси України щодо країн пострадянського простору. Політика України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАЗЕС, ЄАЕС, Союзної держави Росії та Білорусі. ГУУАМ: мета, основні напрями і перспективи діяльності. Інтереси України в ГУУАМ. Європейському Союзі та країни Західної Європи у зовнішній політиці України. Відносини України та ЄС. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС. Асоціація Україна-ЄС. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації. Історія політичної еліти в Україні. Нова політична еліта

в Україні: склад еліти, якісні зміни нової української еліти. Регіональна еліта в Україні. Особливості формування регіональної політичної еліти. Регіональна економічна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні. Форми і методи лобістської діяльності в Україні. Регіональний лобізм. Цілі і завдання регіонального лобізму. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Конфлікти регіональних еліт. Регіональні рухи й організації України. Організована злочинність в Україні та її міжнародна діяльність. Регіони України в міжнародних і зовнішньоекономічних відносинах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Основні проблеми та аспекти міжнародно-політичного регіонознавства						
Тема 1. Міжнародно-політичне регіонознавство як навчальна дисципліна та напрям наукової діяльності	8	2	2			4
Тема 2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин	8	2	2			4
Тема 3. Глобалізація і регіоналізація	7	3				4
Тема 4. Процеси європейської інтеграції та регіоналізації	6	2				4
Тема 5. Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті	6	2				4
Тема 6. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці	8	2	2			4
Тема 7. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР	8	2	2			4

Разом за розділом 1	51	15	8			28
Розділ 2. Міжнародна діяльність політичних еліт, партій, угруповань регіонів світу						
Тема 8. Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи	6	2				4
Тема 9. Міжнародна діяльність політичних еліт Америки	8	2	2			4
Тема 10. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки	6	2				4
Тема 11. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР	6	2				4
Тема 12. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн.	8	2	2			4
Тема 13. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу	7	3				4
Тема 14. Регіональні політичні конфлікти	6	2				4
Тема 15. Україна в інтеграційних процесах сучасності	7		3			4
Разом за розділом 2	54	15	7			32
Контрольні роботи					15	
Усього годин	120	30	15		15	60

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародно-політичне регіонознавство як навчальна дисципліна та напрям наукової діяльності	2
2	Регіональний рівень системи міжнародних відносин	2
3	Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці	2
4	Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР	2

5	Міжнародна діяльність політичних еліт Америки	2
6	Міжнародна діяльність регіонально політичних партій зарубіжних країн	2
7	Україна в інтеграційних процесах сучасності	3
	Разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Міжнародно-політичне регіонознавство як навчальна дисципліна та напрям наукової діяльності Розширити лекційний матеріал інформацією про головні напрями діяльності Міжнародної асоціації регіональної науки та Асоціації регіональних досліджень.	4
2	Регіональний рівень системи міжнародних відносин Проаналізувати дискусійні питання про моделі регіональної політики в країнах світу.	4
3	Глобалізація і регіоналізація Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням головних проблем національної та регіональної ідентичності в умовах глобалізації	4
4	Процеси європейської інтеграції та регіоналізації Дослідити значення діяльності Р. Н. Куденхове-Калергі та створення Пан'європейського союзу для подальшої інтеграції Європи.	4
5	Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті Проаналізувати причини створення субрегіонального об'єднання КАРИКОМ	4
6	Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням панарабської та ісламської моделей регіональної інтеграції.	4
7	Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР Розширити лекційний матеріал інформацією про особливості розвитку регіонального політичного процесу в країнах Азії після роспаду СРСР.	4
8	Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи Проаналізувати особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору	4
9	Міжнародна діяльність політичних еліт Америки Розширити лекційний матеріал інформацією про сучасний «конфлікт еліт» США через політику адміністрації Д. Трампа в питаннях про умови участі країни в регіональних та позарегіональних організаціях.	4
10	Міжнародна діяльність політичних еліт Близького i	4

	Середнього Сході та Африки Проаналізувати причини активності міжнародної діяльності еліт Аравійського півострова на регіональному рівні.	
11	Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР Розширити лекційний матеріал більш детальним вивченням головних суперечностей політичних еліт КНДР та Республіки Корея.	4
12	Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням типів регіональних політичних партій європейських країн	4
13	Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу Проаналізувати, як саме організована злочинність встановлює контроль над державними інститутами окремих країн та впливає на прийняття рішень щодо питань регіоналізації та інтеграції.	4
14	Регіональні політичні конфлікти Розширити лекційний матеріал інформацією про види та базові причини регіональних політичних конфліктів	4
15	Україна в інтеграційних процесах сучасності Лекційний матеріал доповнити більш детальною інформацією про процеси регіоналізації та децентралізації в сучасній Україні	4
	Підготовка до написання контрольних робіт	15
	Разом	75

6. Індивідуальні завдання

Підготовка до написання контрольної роботи за темами №1-15 (разом 15 год.)

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Міжнародно-політичне регіонознавство» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основою інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначені підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- виконання індивідуальної роботи.

8. Схема нарахування балів

8.1. Критерії оцінювання

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студентенної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика».

Контрольна робота виконується протягом однієї академічної години. Максимальна кількість балів, що отримує студент після її виконання – 10.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення іспиту в 2 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума модульних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів модульних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума		
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1-3	T4-7	T8-11	T12-15					
15	15	10	10	10	60	40	100	

T1, T2 ... – теми розділів.

- Усні відповіді на семінарських заняттях – до 5 б.
- Письмовий експрес-контроль – до 5 б.
- Виконання творчих завдань – до 5 б.

9. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с.
2. Бусыгина И.М. Политическая регионалистика: Учебное пособие / Бусыгина. М.: МГИМО ; РОССПЭН, 2006. 280 с.
3. Воскресенский А. Д. Практика зарубежного регионоведения и мировой политики: Учебник / А. Д. Воскресенский, В. Я. Белокреницкий, А А Байков, А О Ермолаев. М. : Издательство "Магистр" ; ООО "Научно-издательский центр ИНФРА-М", 2016. 560 с.
4. Восток/Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. Уч. пособ. / Под ред. А.Д. Воскресенского. М.МГИМО; РОССПЭН, 2002. 528 с.
5. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Луганськ: Альмаматер, Знання, 2002. 664 с.
6. Косов Ю.В. Политическая регионалистика / Ю. В. Косов, В. В. Фокина. СПб.: Питер, 2009. 192 с.
7. Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. М.: Восток-Запад, 2010. 536 с.
8. Леонова О. Г. Политическое регионоведение. Учебно-методическое пособие / О. Г. Леонова. М.: МГУ, 2011. 83 с.
9. Медведев Н. П. Политическая регионалистика: Учебное пособие / Н.П. Медведев. М.: Альфа-М, 2005. 447 с.
10. Міжнародні системи і глобальний розвиток. Підручник / за ред.Л. В. Губерського, В. А. Манжоли. К., 2008. 606 с.
11. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
12. Практика зарубежного регионоведения и мировой политики / Воскресенский А. Д., Байков А. А., Белокреницкий В. Я., Ермолаев А.О.. М.: Магистр: ИНФРА-М, , 2016. 560 с.

13. Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
14. Региональний портрет України / С. А. Горобчишина, Т. В. Колосова, М. В. Лациба та ін. К.: УНЦПД, 2003. 336 с.
15. Туровский Р.Ф. Политическая регионалистика: учеб. пособие для вузов / Р.Ф. Туровский. М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. 780 с.

Допоміжна література

1. Абашидзе, А. Х. Региональная система защиты прав человека в Африке: история и современность / А. Х. Абашидзе, Л. М. Гойа Дансо // Юрист-международник. 2006. № 3. С. 25–42 ; № 4. С. 15–18.
2. Азиатско-тихоокеанский регион в условиях глобализации / Отв. ред. Е. П. Бажанов. М.: Научная книга, 2001. 320 с.
3. Алимов Р. Шанхайская организация сотрудничества: глобальный профиль в международных отношениях / Р. Алимов. М.: Весь Мир, 2018. 400 с.
4. АСЕАН в начале XXI века: Актуальные проблемы и перспективы / Отв. ред.: Е. В. Кобелев, Г. М. Локшин, Н. П. Малетин; Институт Дальнего Востока РАН. М.: Форум, 2010. 368 с.
5. Асаул А. Н. Этногеографические факторы глобализации и регионализации мира / Асаул А. Н. СПб. : Институт проблем экономического возрождения, 2010. 169 с.
6. Африка. Региональные аспекты глобальных проблем / Отв. ред. С. А. Бессонов. М.: Наука. 1996. 330 с.
7. Африканская интеграция: социально-политическое измерение/ Отв. ред. Ю. В. Потемкин. М.: ИАфр РАН, 2003. 145 с.
8. Ашин Г.К. Элитология. Учебное пособие для гуманитарных вузов / Г.К. Ашин. М.: МГИМО–Ун-т, 2005.
9. Бакланов А. Г. Ближний Восток: «дорожная карта» региональной безопасности / А. Г. Бакланов. М.: ИБВ, 2006. 136 с.
10. Барабанов О. И. Глобальное управление / О. И. Барабанов, В. А. Голицын, В. В. Терещенко. М.: МГИМО, 2006. 256 с.
11. Батюк В. И. История международных отношений / В. И. Батюк. М. : Юрайт, 2016. 482 с.
12. Бебик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. К.: Університет «Україна», 2006. 208 с.
13. Белокреницкий В.Я Южная Азия в мировой политике / В.Я. Белокреницкий В. М. Москаленко, Т. Л. Шаумян. М.: Междунар. отношения, 2003. 368 с.
14. Белокреницкий В.Я. Восток в мирополитических процессах. Азия и Африка в истории международных отношений и современной мировой политике / В.Я. Белокреницкий. М.: Институт востоковедения РАН, 2010. 320 с.

15. Бельсон Я.М. Интерпол в борьбе с уголовной преступностью / Я. М. Бельсон. М.: Наука, 2015. 240 с.
16. Бжезинский З. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / З. Бжезинский. М.: Междунар. отношения, 2004. 288 с.
17. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
18. Биленчук П. Д. Транснациональная преступность: состояние и трансформация / П. Д. Биленчук, С. Е. Еркенов, А. В. Кофанов. К.: Атика, 1999. 276 с.
19. Ближний Восток: проблемы региональной безопасности. М.: ИИИиБВ, 2000. 208 с.
20. Блищенко В. И. Региональные конфликты и международное право (вторая половина XX - начало XXI века: Учебное пособие / В. И. Блищенко, М. М. Солнцева. М.: «Издательский дом "Городец"». 2005. 495 с.
21. Блій де Г. Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. / Г. де Блій, П. Муллер, О. Шаблій. К.: Либідь, 2004. 740 с.
22. Богатырев, В. В. Региональная интеграция в современной Африке / В. В. Богатырев, Е. А. Волкова // Вестник Владимира юридического института. 2009. № 2. С. 202–207.
23. Богуславский, А. Африканский союз и ливийский кризис: кто услышал голос Африки? / А. Богуславский // Международная жизнь. 2011. № 11. С. 44–54.
24. «Большая Восточная Азия» : мировая политика и региональные трансформации / Под общей ред. А. Д. Воскресенского. М.: МГИМО-Университет, 2010. 444 с.
25. Брандедж Д. Крестовые походы. Священные войны Средневековья / Д. Брандедж. М.: ЗАО «Центрполиграф», 2011. 320 с.
26. Будагьянц М. Виклики «Арабської весни»: соціально-психологічний та соціально-політичний аналіз / М. Будагьянц, Л. Осьодло // Наук. віsn. Львів. держ. у-ту внутр. справ. 2014. № 1. С. 48–57.

27. Бусыгина И.М. Регионы Германии / И. М. Бусыгина. М. : РОССПЭН, 2000. 351 с.
28. Васильев Л.С. История Востока : в 2 т. 7-е изд. / Л.С. Васильев. М. Издательство Юрайт, Т. 1. 2013, 722 с. 2019. Т. 2. 369 с.
- 29 Велльхаузен Ю. Арабский халифат. Золотой век ислама / Ю. Велльхаузен. М: Центрполиграф, 2018. 351 с.
30. Верменич Я. В. Історична регіоналістика в Україні / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. 2001. № 6.
31. Виноградов А. В. Китайская модель модернизации. Поиски новой идентичности. 2-е изд, испр. и доп. / А.В. Виноградов. М.: НОФМО, 2008. 368 с.

32. Воронов І. О. Глобалізація і політика: реалії і перспективи соціальних трансформацій / І. О. Воронов. К.: Генеза , 2004. 287 с.
33. Воскресенский А. Д. Теоретико-прикладные аспекты регионального измерения международных отношений / А. Д. Воскресенский // Современные международные отношения и мировая политика : учеб. для вузов. М. , 2004. С. 494–500.
34. Воскресенский А.Д. Регионализация в современных международных отношениях / А. Д. Воскресенский // Восток. 2012. №5. С. 5-17; №6. С. 5-12.
35. Восток и политика. Политические системы, политические культуры, политические процессы / ред. А. Д. Воскресенского. М. : Аспект Пресс, 2015. 624 с.
36. Восточная Азия между регионализмом и глобализмом. М.: Наука, 2004. 282 с.
37. Гвоздарев Б.И. Интеграционные процессы в западном полушарии на современном этапе: позиция США, латиноамериканский аспект и интересы Российской Федерации / Б. И. Гвоздарев. М., 2003. 254 с.
38. Глобализация и регионализация: факторы формирования геополитического пространства / Г. К. Широков, А. Г. Володин, С. И. Лунев, А. И. Салицкий. М.: ИМЭМО РАН, 2006. 96 с.
39. Глобалізація : навч. посіб. / М. Вотс, В. Босхард, Д. Хамелс та ін. ; пер. з англ.В. Алексашин ; адапт. Н. І. Гражевська. К., 2007. 476 с.
40. Глобалізація і сучасний міжнародний процес: монографія / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. К. : Університет «Україна», 2009. 508 с.
41. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.
42. Головатий М. Кому служить наша еліта? // Персонал плюс. 2007. № 22.
43. Горбулін В. Гібридна реальність нового світоустрою: необхідність іншого політичного бачення / В. Горбулін // Україна дипломатична: Науковий щорічник. 2017. Вип. XVIII. С. 560-571.
44. Гошовська В. А. Українська еліта у державотворчому процесі сучасної України / В. А. Гошовська. К. : НАДУ, 2013. 201 с.
45. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. / Т. Григор'єва. Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська Академія», 2014. 177 с.
46. Джейферсон Д. Великая Америка. Тайная сила власти / Т. Джейферсон. М.: Алгоритм, 2017. 256 с.
47. Дикки Дж. Коза Ностра. История сицилийской мафии / Дж. Дикки. М.: Эксмо, 2007. 528 с.
48. Долгова А. И. Организованная преступность / А. И. Долгова. М., 2014. 467 с.
49. Дубова Л. Клан Кеннеди / Л. Дубова, Г. Чернявский. М.: Молодая гвардия, 2014. 736 с.

50. Дьячков С. В. История средневекового Востока. Конспект лекций / С. В. Дьячков. Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина. 2013. 420 с.
51. Дюорозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж.-Б. Дюорозель. К.: Основи, 1995. 903 с.
52. Зиновьев В. П. Страны СНГ и Балтии: учебное пособие / В. П. Зиновьев, Е. Ф. Троицкий. Томск: Изд-во том. ун-та, 2009. 335 с.
53. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу / А. Л. Зінченко. К.: Проза, 2005. 560 с.
54. Есин Р. О. Современный регионализм: новые направления и теории // Проблемы управления. 2009. № 3. С. 170-181.
55. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвою ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
56. Жданов Н. В. Исламская концепция миропорядка / Н. В. Жданов. М.: Международные отношения, 2003. 568 с.
57. Жирнов О. А. Панамериканская зона свободной торговли. Реальность или иллюзия? / О. А. Жирнов. М.: ИИОН РАН. 2000. 58 с.
58. Жирнов О. А. Новое «издание» панамериканизма. Латиноамериканская политика Дж. Буша / О. А. Жирнов, И. К. Шереметьев. М.: ИИОН РАН 2005. 132 с.
59. Звягельская И. Д. Специфика этнополитических конфликтов и подходы к их урегулированию: Учебное пособие / И. Д. Звягельская. М.: Навона, 2008. 160 с.
60. Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» 2014. № 4 (23).
61. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамичных геополитических перемен / А. Зленко. Х.: Фолио, 2004. 559 с.
62. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Аnotована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
63. Зонова Т. В. От Европы государств к Европе регионов? / Т. В. Зонова // Политические исследования. 1999. № 5. С. 155–164.
64. Иванов И. Д. Европа регионов / И.Д. Иванов. М.: Междунар. отношения, 1998. 192 с.
65. Ильин И.В. Глобалистика в контексте политических процессов / И.В. Ильин. М.: МГУ, 2010. 304 с.
66. Интеграция в Западном полушарии на пороге XXI века / Под. ред. А.Н. Глинкина. М.: ИЛА РАН, 1999. 361 с.
67. История Востока. Т. 6. Восток в новейший период (1945–2000 гг.). М., 2008. 1095 с.
68. История Древней Греции : учеб. для вузов / В. И. Кузицин [и др.] ; под ред. В. И. Кузицина. М. : Академия, 2006. 479 с.
69. История Международных отношений: / ред. А. В. Торкунов. М. : Аспект Пресс, 2014. Т. 2.. 495 с.; Т. 3. - 551 с.

70. История стран Азии и Африки после Второй мировой войны / ред. С. И. Лунев. М. : Юрайт, 2016. Ч. 1. 427 с.; Ч. 2. 255 с.
71. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
72. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
73. Ігнатьєв П. М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посіб / П.М. Ігнатьєв. Чернівці: Книги ХХІ ст., 2006. 424 с.
74. Ігнатьєв П.М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії / П.М. Ігнатьєв. Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. 504 с.
75. Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С. Б. Сорочана і Л. В. Войтовича. Львів: Видавництво “Апріорі”, 2011. 880 с.
76. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с
77. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
78. Історія середніх віків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. істор. спец. / Ліхтей І., Надтока Г.М., Король В.Ю.; за заг. ред. Г.М. Надтоки. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 800 с.
79. Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV - початку ХХІ століття : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.] ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. К. : Знання,. 2012. 438 с.
80. Кавтарадзе С. Д. Этнополитические конфликты на постсоветском пространстве / С. Д. Кавтарадзе. М.: Экзамен. 2005. 224 с.
81. Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.
82. Киссинджер Г. О Китае. / Г. Киссинджер: пер. с англ. В. Н. Верченко. М.: Астрель, 2013. 635 с.
83. Китай в мировой и региональной политике: история и современность. Вып. 13. М.: ИДВ РАН, 2005. 276 с.
84. Китинг М. Новый регионализм в Западной Европе / М. Китинг // Логос. 2002. №6. С. 67-116.
85. Клемешев А.П. Глобализация, регионализация и проблемы эксклавов. Уч. пособ. / А.П. Клемешев. Калининград: Изд-во Рос. гос. ун-та, 2005. 137 с.
86. Ковтунов А. Г. Проблема интеграции стран Магриба / А. Г. Ковтунов. М.: ИИИиБВ, 1998. 194 с.
87. Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: [Посіб. для студ. істор. і гуманітар. фак-тів ун-в] / А.М. Козицький. Львів: Афіша, 2004. 430 с.

88. Колдунова Е. В. Роль Шанхайской организации сотрудничества в регионе Центральной Азии : сравнительный анализ исследовательских дискурсов / Е. В. Колдунова // Сравнительная политика. 2013. №2. С. 60-69.
89. Колесницкий Н. Ф. «Священна Римская империя»: притязания и действительность / Н. Ф. Колесницкий. М.: Наука, 1977. 212 с.
90. Комиссина И.Н. Шанхайская организация сотрудничества: становление новой реальности / И. Н. Комиссина, А. Куртов А. Под ред. Е.М. Кожокина. Рос. ин-т стратегических исследований. М.: Изд-во РИСИ, 2005. 119 с.
91. Конфликты на Востоке: этнические и конфессиональные / Под ред. А.Д. Воскресенского. М.; Аспект пресс, 2008. 512 с.
92. Кон-Шербок Д. Палестино-израильский конфликт: Две точки зрения / Д. Кон-Шербок, Д. Эль-Алами. М.: Изд.-торговый дом «Гранд», Фаир-пресс, 2002. 316 с.
93. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
94. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика / О. А. Коппель., О. С. Пархомчук. К.: ФАДА ЛТД, 2001. 224 с.
95. Котта М. Политические элиты и становление политической системы на примере Евросоюза / М. Котта // Сравнительная политика. 2012; №3(9). С. 24-45.
96. Кофман А. Ф. Под покровительством Сантьяго. Испанское завоевание Америки и судьбы знаменитых конкистадоров / А. Ф. Кофман. СПб.: Крига, 2017. 1032 с.
97. Кремень В.Г. Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження) : [наук. вид.] / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко / В. Г. Кремень. К. : Знання України, 2013. 416 с.
98. Круш П. В. Регіональне управління / П.В. Круш, О.О. Кожемяченко. К.: ЦУЛ, 2007. 248 с.
99. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці / Р. А. Кривонос. К.: КНЕУ, 2004. 165 с.
100. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія: Велика Британія в європейських інтеграційних процесах / В. Ю. Крушинський. К.: ВПЦ «Київській ун-т», 2003. 214 с.
101. Кудрявцева Е. Ю. МЕРКОСУР: трудности и ожидания современного этапа / Е. Ю. Кудрявцева // Латинская Америка. 2008. № 3. С. 47-40.
102. Кудряшова И. В. Турция: национальные интересы и имперскость / И. В. Кудряшова, В. В. Матюхин // Политические науки. 2013. № 3. С. 117-136.
103. Кузьмин В. В. Латинская Америка: интеграция и двусторонние экономические связи / В. В. Кузьмин // Латинская Америка. 2008. № 2. С. 35 —49.

104. Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: кол. монографія / керівник авторського колективу А.І Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. К. : Університет “Україна”, 2010. 405 с.
105. Курбанов Р. А. Африканская интеграции: исторические аспекты / Р. А. Курбанов // Международное право и международные организации. 2016. № 1. С. 69–79.
106. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
107. Лапина Н.Ю. Стратегия региональных элит: экономика, модели власти, политический выбор / Н.Ю. Лапина. М.: ИНИОН РАН, 2000. 198 с.
108. Лапина Н.Ю. Политическая элита Франции: мотивация, карьерные траектории, профессия политика в начале XXI века. // Власть и элиты: Альманах. Вып. 1. СПб.: Интерсоцис. 2014. С. 1-5.
109. Левандовский А. Карл Великий. Через империю к Европе / А. Левандовский. М. : Соратник, 1995. 272 с.
110. Лексин В.Н. Государство и регионы: Теория и практика государственного регулирования территориального развития / В.Н. Лексин, А.Н. Швецов. М., 2007. 368 с.
111. Лилли П. Грязные сделки. Тайная правда о мировой практике отмывания денег, международной преступности и терроризме / П. Лилли . М.: , 2015. 400 с.
112. Лиман С.И. Идеи в латах: Запад или Восток? Средневековые в оценках медиевистов Украины (1804 - первая половина 1880-х гг.) / С.И. Лиман. Х.: ХГАК, 2009. 688 с.
113. Лиман С. И. К вопросу о концепции Кревской унии в творчестве М. П. Смирнова (1833-1877) / С. И. Лиман // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Історія. Ужгород, 2011. Вип. 26. С. 252–256.
114. Лиман С. И. Империя Карла Великого в курсах лекций и исследованиях медиевистов украинских земель Российской империи (XIX — начало XX вв.) / С. И. Лиман // Древности 2014-2015. Харьковский историко-археологический ежегодник. Вып. 13. Харьков, 2015. С. 320-329.
115. Лунеев В. В. Преступность XX века: мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунеев. М., 2005. 912 с.
116. Макарычев М. А. Фидель Кастро / М. А. Макарычев. М.: Молодая гвардия, 2017. 937 с.
117. Малахов В.С. Государство в условиях глобализации: учебное пособие / В. С. Малахов. М.: КДУ, 2007. 256 с.
118. Малетин Н. П. АСЕАН : четыре десятилетия развития / Н. П. Малетин. М.: МГИМО, 2007. 312 с.
119. Малик Я. Й. Організація Північноатлантичного Договору: зміст і характер діяльності: навчальний посібник / Я. Й. Малик, Ю. М. Мороз. Львів: ПАІС, 2006. 90 с.

120. Малышева Д.Б. Конфликты в развивающемся мире, России и Содружестве Независимых Государств: религиозный и этнический аспекты / Д. Б. Малышева. М.:ИМЭМО РАН, 1997.122 с.
121. Малышева Д.Б. Центральноазиатский узел мировой политики / Д. Б. Малышева. М., ИМЭМО РАН, 2010,100 с.
122. Мальков В. Л. Путь к имперству: Америка в первой половине XX в. / В. Л. Мальков. М. :Наука, 2004. 604 с.
123. Марсден П. Талибан: Война и религия в Афганистане / П. Марсден: [пер. с нем.]. М.: Городец, 2002. 320 с.
124. Мартынов Б. Ф. История международных отношений стран Латинской Америки (XX — начало XXI в.) / Б. Ф. Мартынов. М.: Навона. 2008. 424 с.
125. Марущак М. Й. Історія дипломатичних відносин у ХХ сторіччі / М. Й. Марущак. Вінниця : Нова Кн., 2008. 365 с.
126. Масляк П. О. Країнознавство: Підручник / П.О. Масляк. К.: Знання, 2007. 292 с.
127. Международные отношения и мировая политика / ред. П. А. Цыганков. Москва :Юрайт, 2016. 289 с.
128. Международные отношения: теория, конфликты, движения, организации: Учебное пособие / ред. П.А.Цыганков. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Альфа-М; Инфра-М, 2011. 336 с.
129. Мезенцева Н. И. Суспільно-географічне районування України: Навч. посіб. / Н. И. Мезенцева, К. В. К.: Вид-во КНУ, 2000. 228 с.
130. Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Скочилас // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.
131. Минтцель Й.А. Христианско-Социальный союз (ХСС) — политика для Баварии и Германии / Й.А Минтцель // Актуальные проблемы Европы. 2007. № 1. С. 101-127.
132. Меркушин В.В. Противодействие транснациональной организованной преступности / В. В. Меркушин. М.: Изд. деловой и учебной литературы, 2005. 256 С.
133. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): Підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
134. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
135. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. К.: Знання, 2005. 498 с.
136. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: монографія / за заг. ред. С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. К. :ДАУ при МЗС України, 2017. 440 с.

137. Мішин О. Миротворча діяльність Африканського союзу / О. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 98, ч. 1. С. 3–5.
138. Мішин О. В. Особливості формування та функціонування безпекових механізмів Африканського союзу / О. В. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 95, ч. 1. С. 13–17.
139. Моска Г. Правящий класс // Социологические исследования. 1994. № 10. С. 187-198;
140. Москати С. Цивилизации Древнего Востока / С. Москати. М.: Центрполиграф, 2010. 318 с.
141. Никитина Ю. ОДКБ и ШОС: модели регионализма в сфере безопасности / Ю.А. Никитина. М.: Навона, 2009. 200 с.
142. Николаенко В. Организация Договора о коллективной безопасности / В. Николаенко. М.: Научная книга, 2004. 224 с.
143. Новітні виклики у відносинах України та ЄС : монографія / Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін, М. Є. Чулаєвська [та ін.] ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Л. А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 136 с.
144. Нуждин О.И. История международных отношений в средние века: Курс лекций / О.И. Нуждин .Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2001. 117 с.
145. Олимпиев А. Ю. Международные проблемы Ближнего Востока 1960-е - 2013 / А. Ю. Олимпиев, А. М. Хазанов. М. : Юнити-Дана, 2013. 351 с.
146. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ / Т. В. Орлова. К., 2013. 677 с.
147. Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. : [наук. вид.] / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. К. : НІСД, 2015. 98 с.
148. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А.Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. К.: Знання, 2015. 551 с.
149. Пахомова Л.Ф. Элиты в странах Юго-Восточной Азии // Восточный социум. М.: ИВ РАН, 2007. С. 72-99.
150. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 576 с
151. Пряхин В.Ф. Региональные конфликты на постсоветском пространстве: (Абхазия, Южная Осетия, Нагорный Карабах, Приднестровье, Таджикистан) / В. Ф. Пряхин . М.: ООО «Издательство ГНОМ и Д». 2002.312 с.
152. Раззаков Ф. Бандиты времен социализма (Хроника российской преступности 1917 - 1991 гг.). / Ф. Раззаков. М.: Мир, 2016. 528 с.
153. Ревякин А. В. История международных отношений в Новое время: Учеб. пособ. / А. В. Ревякин. М.: РОССПЭН, 2004. 262 с.

154. Региональная политика: опыт России и Китая. Сб. М.: РАН, Ин-т Дальн. Востока, 2007. 202 с.
155. Региональная политика стран ЕС / Центр европейских исследований ИМЭМО РАН. Отв. ред. А.В. Кузнецов. М., ИМЭМО РАН, 2009. 230 с.
156. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / За ред. С. Максименка. К.: Логос, 2000. 72 с.
157. Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
158. Регіональний портрет України / С. А. Горобчишина, Т. В. Колосова, М. В. Лациба та ін. К.: УНЦПД, 2003. 336 с.
159. Регіонознавство : підручник для студ. ВНЗ. / В.В. Копійка та ін. ; за аг. Ред. Л.В.Губерського, В.А. Смолія. К.: Київський університет, 2014. 638 с.
160. Романова Т.А. Становление Европейского союза как международного актора: (на примере инвестиционного сотрудничества ЕС с Россией в энергетической сфере. 1994-2002 гг.). / Т. А. Романова. СПб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2003.
161. Северо-Восточная и Центральная Азия: динамика международных и межрегиональных взаимодействий / Под ред. А. Д. Воскресенского. Изд. 2-е, перераб. и доп., М. : Восток-Запад: АСТ, 2007. 827 с
162. СНГ — этапы развития / Под ред. А. Д. Шутова. М.: Научная книга, 2006. 195 с
163. Современные международные отношения : учебник и практикум / Под редакцией А. И. Позднякова, В. К. Белозёрова, М. М. Васильевой. Москва: Издательство Юрайт, 2016. 339 с.
164. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.
165. Страны и регионы мира: Экономико-политический справочник / Под ред. А. С. Булатова. М.: Велби; Проспект, 2005. 624 с.
166. Студеніков I. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / I. Студеніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.
167. Сударев В. П. Две Америки после окончания "холодной войны" / В. П. Сударев ; Ин-т Латинской Америки РАН. М. : Наука, 2004. 205 с.
168. Сударев В. П. Межамериканская система: генезис и эволюция (конец XIX — начало XXI века) / В. П. Сударев. М.: МГИМО, 2008. 316 с.
- 169. США і світ ХХІ століття : монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І. М., Шергін С.О. та інші. К.: Центр вільної преси, 2013. 620 с.**
170. Тарасова И. С. Меркосур на пути создания постоянной системы разрешения споров // Латинская Америка. 2005. № 7. С. 37-45.
171. ТERRITORIALНЫЙ вопрос в Афро-Азиатском мире / Под ред. Д. В. Стрельцова. М.: Аспект пресс, 2013. 319 с.
172. Ткаченко В. Україна: quo vadis – куди йдемо? / В. Ткаченко. К.: ЛОГОС УКРАЇНА, 2017. 422 с.

173. Травина Е. М. Этнокультурные и этноконфессиональные конфликты в современном мире / Е. М. Травина. СПб. Издательство СПБГУ, 2007. 256 с.
174. Україна і світ: прагення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та ін.]. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.
175. Український дипломатичний словник / За ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К.: Знання, 2011. 495 с.
176. Улахович В.Е. Международные организации: справочное пособие / В. Е. Улахович. М.: АСТ, Мн.: Харвест, 2005. 400 с.
177. Усов В. Африканский союз: цели и реальность / В. Усов // Азия и Африка сегодня. 2010. № 12. С. 21–26.
178. Успенский Ф. И. История Византийской империи / Ф. И. Успенский. М.: Издательство: Кучково поле, 2013, 496 с.
179. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление / А. И. Уткин. М.: Логос, 2001. 254 с.
180. Федоров В. Н. Организация Объединенных Наций. Другие международные организации и их роль в XXI веке / В. Н. Федоров. М.: Логос, 2007. 940 с.
181. Фененко А. В. Современная история международных отношений 1991 - 2015 / А. В. Фененко. М. : Аспект Пресс, 2015. 384 с.
182. Фрідмен Т. Л. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію / Перекл. з англ / Т. Л. Фрідмен. Львів: Незалежний культурологічний журнал “Ї”, 2002. 624 с.
183. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. 603 с.
184. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник / І. А. Хижняк. К.: Персонал, 2009. 224 с.
185. Хрусталёв М.А. Международные отношения на Ближнем Востоке / М.А. Хрусталёв. М.: МГИМО (У); МИД РФ, 2002. 48 с.
186. Хэммонд И. Конкистадоры. История испанских завоеваний XV—XVI вв. / И. Хэммонд. М.: ЗАО «Центрполиграф», 2002. 400 с
187. Цыганов Ю. Тайвань в структуре региональной безопасности Восточной Азии / Ю. Цыганов. М. : Academia, 1999. 152 с.
188. Чан Хьеп. История Ассоциации государств Юго-Восточной Азии (АСЕАН) 1967 - 2000 гг. М. Изд-во РУДН, 2002. 158 с.
189. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.
190. Чернявский Г. И. Рейган / Г. И. Чернявский, Л. Л. Дубова. М.: Издательство: Молодая гвардия, 2018. 480 с.
191. Чумаков, А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира. М.: Издательство "Проспект", 2016. 525 с.
192. Шанхайская организация сотрудничества: к новым рубежам развития / Сост.: А.Ф. Клименко. М.: Ин-т Дальн. Вост., 2008. 400 с.

193. Шаумян Т.Л. Индия, ШОС и БРИКС в современной геополитике // Сравнительная политика. 2013. №3 (13). С. 44-64.
194. Шеленкова Н. Б. Европейская интеграция: политика и право / Н.Б. Шеленкова. М.: НИМП. 2003.340 с.
195. Шергін С.О. Політичні системи та політичні еліти пострадянських держав за умов глобалізації / С.О. Шергін . Проблеми всесвітньої історії. 2018. № 2. С. 9-24.
196. Штоль В. В. Роль и место НАТО в системе европейской и международной безопасности в условиях глобализации / В.В. Штоль. М.: Научная книга. 2006. 352 с.
197. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі ХХІ століття / Ю. Щербак. К.: Дух і Літера, 2003. 578 с.
198. Элдерсфельф С. Дж. Политические элиты в современных обществах: эмпирические исследования и демократическая теория / С. Дж. Элдерсфельф // Политические науки. Элиты в сравнительно-исторической перспективе. М., 1998. С. 21-23.
199. Элиты стран Востока : [сборник статей] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова, Ин-т стран Азии и Африки, Центр изучения совр. Проблем Юго-Восточной Азии и АТР ; под ред. А. Ю. Другова, Н. П. Малетина, О. В. Новаковой. М. : Ключ-С, 2011.352 с.
200. Этносы и конфессии на Востоке: конфликты и взаимодействие / Под ред. А. Д. Воскресенского, А. В. Торкунова. М.: МГИМО. 2005.576 с.
201. Яровой Г. Регионализм и трансграничное сотрудничество в Европе / Г. Яровой. СПб.: Норма, 2007. 280 с.
202. Buzan B. People. States and Fear. An Agenda For International Security Studies In The Post-Cold War Era / B. Buzan. N. Y. et oth.: Flarvester Wheat sheaf. 1991.
203. Gray J. False Dawn: The Delusion of Global Capitalism / J. Gray. N.Y.: New Press, 1998. – 262 p.
204. Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p.
205. Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections // Comparative Regional Integration. Europe and Beyond / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p.
206. Marinov E. The history of African integration – a gradual shift from political to economic goals / E. Marinov // The Journal of global economics. 2014. Vol. 6, № 4. P. 74–86.
207. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture / R. Robertson. London: Sage, 1992. 224 p.
208. Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M Schultz, F.,Soderbaum, J.Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.
209. Schulz M. Introduction: A Framework for Understanding Regionalization // Regionalisation in a Globalising. World. A Comparative

Perspective on Actors, Forms and Processes / M. Schulz, F. Söderbaum, J. Ojendal. London: Zed Books, 2001. 352 p.

210. Slocum N. Identity and Regional Integration II Global Politics of Regionalism. Theory and Practice. Ed. by M. Farrell et. oth. / N. Slocum, L. Van Langqrihove. London.: Pluto Press, 2005. P. 137-154.
211. Vayrynen R. Regionalism: Old and New // R. Vayrynen / International Studies Review. 2003. Mar. Vol. 5. No. 1. P. 25-51.
212. Wallerstein I. Globalization or the Age of Transition? A Long-Term View of the Trajectory of the World System / I. Wallerstein // International Sociology. 2000. Vol. 15. N. 2. P. 249-265.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Американская политическая элита [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://helpiks.org/2-29872.html>.
2. Андрусів В. Українська еліта: звідки наш досвід [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2009/11/06/104771/htm>
3. Барыгин И.Н. Международное регионоведение. Учебник для вузов / И. Н. Барыгин. СПб.: Питер, 2009. 380 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1511140/>
4. Беззуб І. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та стратегія реформування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nbuviap.gov.ua/index.php?...id..>
5. Белокреницкий В.Я Южная Азия в мировой политике / В.Я. Белокреницкий В. М. Москаленко, Т. Л. Шаумян. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://book.ivran.ru/f/yuzhnaya-aziya-v-mirovoj-politike-tekst-knigi-2003-g.pdf>
6. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ_Рег_он_пол%20\[Режим%20совместимости\].pdf](https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ_Рег_он_пол%20[Режим%20совместимости].pdf)
7. Василенко И.А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/932541/>
8. Головатий М. Кому служить наша еліта? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.personal.plus.gov.ua>
9. Горбунов Ю. В. Властные региональные политические элиты, их характеристика [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://superinf.ru/view_helpstud.php?id=2474.
10. Карлова В. Національна еліта як суб'єкт державного творення: український досвід. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.visnyk.academy.gov.ua/wpcontent/uploads/2013/11/2012-1-13.pdf>

11. Коза Ностра [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sicily-travel.ru/cosa-nostra/>
12. Косов Ю.В., Фокина В.В. Политическая регионалистика [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5267998/>
13. Лунев С. И. Индия: Политическое развитие и внешняя политика. Информационные базы, экономика и финансы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://virtua.nsaem.ru:8001/mm/2008/000095825.pdf>
14. Мирзеханов В.С. Интеллектуалы, власть и общество в Черной Африке [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.sgu.ru/archive/old.sgu.ru/files/nodes/9891/mirzekhanov.pdf>
15. Пірен М. Українська еліта і проблеми модернізації суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.universum.lviv.ua/magazines/universum/2000/2elita.html>
16. Политическая элита понятие и сущность [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/jGHCwT-mw7U.html>.
17. Политическая элита США [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://spravochnick.ru/politologiya/politicheskaya_elita_ponyatie_i_funkcii/politicheskaya_elita_ssh/.
18. Политические элиты США [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://cyberleninka.ru/article/v/istoricheskaya-evolyutsiya-politicheskoy-elity-ssha>
19. Політичні еліти [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://lib.mdpu.org.ua/e-book/politologiya/eBook/modul_2/tema11.htm
20. Політичні еліти в сучасному світі [Електронний ресурс]. Режим доступу:http://studme.org/42079/sotsiologiya/politicheskaya_elita Sovremennyyh_obschestvah
21. Про засади державної регіональної політики Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
22. Регіони України - Постійне представництво України при Раді Європи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://coe.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/info/regions>
23. Студеніков I. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/regions/1/5.pdf>
24. Телешун С. Политическая элита в Украине. Новая система власти / С. Телешун, А. Колпаков [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rus.for-ua.com/analit/2002/07/18/132522.html>
25. Туровский Р.Ф. Политическая регионалистика. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/353784/>
26. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://grachcv62.narod.ru/huntington/chapt01.htm>)
27. Bailly S..The Region : A basic Concept for understanding local Areas and Global Systems // Cybergeo.-Article 42.- May 2007. [Електронний ресурс]. Режим доступу: : <http://www.cybergeo.eu/index333.html>

28. The British political class [Електронний ресурс]. [Електронний ресурс] .Режим доступу: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-political-class-is-not-up-to-the-job>